

УДК 51.681.3

С.Л. КРИВИЙ

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна,
e-mail: sl.krivoi@gmail.com.

Н.П. ДАРЧУК

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна,
e-mail: nataliadarchuk@gmail.com.

Т.К. СКРИПНИК

Хмельницький національний університет, Хмельницький, Україна,
e-mail: tkskripnik1970@gmail.com.

АНАЛІЗ ПРИРОДНОМОВНИХ ТЕКСТІВ: АНТИМЕМИ, СУПЕРЕЧНІСТЬ, ОНТОЛОГІЇ

Анотація. Розглянуто проблеми аналізу природномовного тексту. Запропоновано підходи до часткового розв'язання проблем перевірки логічної суперечності/несуперечності фактів, добутих із тексту, пошуку антимем та побудови онтологій за результатами лінгвістичного (семантико-синтаксичного) аналізу тексту. Наведено логічний аналіз тексту на основі числення висловлювань та методів обґрунтування висновків у цьому численні.

Ключові слова: антимеми, онтологія, база знань.

ВСТУП

У процесі аналізу природномовного тексту, орієнтованого на перевірку правильності висновків (наслідків) із фактів, добутих з цього тексту, виникає проблема неповноти цих фактів для формального виведення висновків. Ця ситуація є цілком природною, оскільки в повсякденному житті часто буває так, що не всі факти певного міркування наводяться в явному вигляді. Було б помилкою критикувати за непевність наслідків того, хто говорить, що із $A_1, A_2, \dots, A_p$ випливає B , тільки тому, що при цьому він має на увазі посилення $A_{p+1}, \dots, A_m$. Доводи, які ґрунтуються на гіпотезах, що беруть до уваги, але явно не наводять, називаються антимемами. Останні відіграють важливу роль у процесі спілкування між людьми. Без них суттєво уповільнився б обмін думками і цей обмін був би занадто нудним. Існують такі посилення, які очевидні в певному контексті тому, що вони добре відомі і загальноприйняті і їх можна не наводити явно. Коли деяке міркування разом з іншими очевидними посиленнями для виведення наслідків висловлюють не прямо, то використовують натяки.

Отже, формальний логічний аналіз природномовного тексту повинен включати пошук посилень, яких бракує для обґрунтування висновків, у разі неповноти початкової множини посилень. В одних випадках вигляд явних посилень, які потрібно додати, не викликає сумнівів, в інших, — можна по-різному генерувати потрібні посилення $A_{p+1}, \dots, A_m$,¹ намагаючись отримати набір, який достатній для проведення повного доведення. Зрозуміло, що такий набір може бути не єдиним.

¹Зауважимо, що посилення $A_{p+1}, \dots, A_m$ у повсякденному житті є джерелом різного роду пліток.